

**21 març
2020**

**DIA
MUNDIAL
DE
POESIA**

#DMP20|@lletres|@lletrescatalanes

L'elisió

- És la supressió d'un so tant en posició interior de mot com en enllaços fònics entre mots.
- Quan dos segments idèntics entren en contacte en frontera de mot i un dels dos s'elideix, també se sol parlar de *fusió*.
 - *una escola* [u.nəs'kɔ.tə]
 - *pas segur* [ˌpa.sə'ɣu]
- Exemples al poema:
 - ja no em tempten [nom'tem.tən]
 - que uneix [kun'ɛʃ]

El vocalisme

- Com sabeu, en català existeixen 8 sons vocàlics: /i/, /e/, /ɛ/, /ə/, /a/, /ɔ/, /o/ i /u/.
- Si teniu dubtes de com pronunciar algun so del català, podeu consultar [Els sons del català](#), de la UB.
- En posició tònica, *e* pot representar /e/ o /ɛ/; i *o* pot representar /ɔ/ o /o/. Fixeu-vos en les vocals de la següent frase:
 - Un tros de la petita història del mercat de Granollers, la Fonda Europa i Josep Pla

Sabeu pronunciar-les totes?

El vocalisme (II)

- Un tros de la petita història del mercat de Granollers, la Fonda Europa i Josep Pla
- Les vocals àtones (de color blau) en el català central només poden ser [i], [u] i [ə].
- Les vocals tòniques (de color taronja) en el català central poden ser [i], [e], [ɛ], [a], [ɔ], [o] i [u].
- Quan *e* i *o* no estan accentuades gràficament (com a història - [ɔ]), hem de recordar com sonen per saber si seran obertes ([ɛ]/[ɔ]) o tancades ([e]/[o]). Per exemple:
 - Tros [ɔ], Granollers [e], Fonda [o], Europa [o], Josep [ɛ].

El vocalisme (III)

- Els sons de *e* i *o* tòniques no accentuades gràficament de vegades ens poden portar problemes. Si dubtem de com pronunciar una paraula, podem consultar el [DCVB](#), que té un apartat de fonètica.
- Vegem els mots que poden portar problemes en el poema:
Tempten, verger, clos [ɔ], boira [ɔ], flors [ɔ], tornen, estranger, espectres [e], ploraner, neda, uneix, vivents [e], vella [e], malmesa, paper, malcontent [e].
 - Les terminacions *-er*, *-ment* normalment es fan amb [e]: verger, estranger, paper, ploraner, pensament; els derivats *-ès/esa* amb [ɛ]: malmesa.
 - **Compte!!** Els verbs conjugats: tempten [e] (temptar), neda [e] (nedar), tornen [o] (tornar), uneix [ɛ] – tots els incoatiu (unir)

Sonorització i ensordiment

ENSORDIMENT:

- En català, les **consonants oclusives** en posició final de mot es pronuncien totes sordes (p, t, k) quan es troben davant pausa, davant vocal o davant consonant sorda:
 - club [p], multitud [t], reg [k], dissab**te** [p]
 - àrab **escrit** [p] / fred **horrorós** [t] / decà**leg** important [k] / sud-oest [t]

SONORITZACIÓ:

- En canvi, les **oclusives** es pronuncien sonores (b, d, g) davant d'una consonant sonora:
 - tap **negre** [b], cranc **gros** [g], cap**girar** [b], è**czema** [g]
- Les consonants **fricatives i africades**, en canvi, es pronuncien sonores davant consonant sonora i davant vocal:
 - es**devenir**: [z]
 - dies llargs [z], les **amigues** [z], dos **homes** [z], les **ànimes** [z], va**ig** anar [dž]

Sonorització i ensordiment (II)

- Vegem-ne alguns exemples als primers quatre versos del poema:
 - És tard: els camins → [t], hi ha pausa
 - dins el clos, → [z], contacte amb una vocal
 - trepitjats en la boira → [z], contacte amb una vocal
 - oh dies, oh fulles, oh flors! → [s], hi ha pauses (marcades amb coma)

Observeu la resta de poema. Sabeu aplicar correctament la sonorització i l'ensordiment?

EL POEMA: "A HORA FOSCAN"

És tard: els camins ja no em tempten.—

I us sé, del verger dins el clos,
caiguts, trepitjats en la boira,
oh dies, oh fulles, oh flors!

Mes passes es tornen furtives
com d'un indecís estranger.
Sospiren espectres de dàlies
enmig del foscam ploraner.

Al lluny neda un so de campanes
que uneix els vivents als caiguts.
S'escampa la nit invencible,
mar d'illes que són solituds.

I em criden el llum a la taula
i algun voleiant pensament,
la vella cadira malmesa
i un full de paper malcontent.

TASCA 2

- Torneu a gravar-vos recitant el poema en català, aquest cop tenint en compte tot el que heu après.
- **Traduiu** el poema a la vostra llengua materna.
- Pengeu la gravació i la traducció a l'IS, dins la carpeta que crearé: teniu temps fins al **24 de març!**